

Юрій Олійник — теріолог, морфолог та педагог

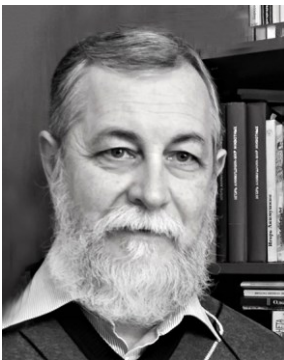
Володимир Лобков

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (Одеса)
e-mail: zootuz2017@gmail.com orcid:0000-0001-8161-0756

ЛОБКОВ, V. Yuriy Oliynyk, a mammalogist, morphologist, and teacher. — An essay about Yu. Oliynyk, zoologist, researcher of the vertebrate fauna of the north-western Black Sea region, graduate of Odessa University (1980), who was assigned to the Zoological Museum of OSU, where he worked first as a laboratory assistant, then as a senior laboratory assistant, and from 1990 as an assistant at the Department of Zoology and Hydrobiology, before he was appointed associate professor of the Department of Zoology of Odessa I. I. Mechnikov National University. The main directions of Yu. N. Oliynyk's scientific activity are the study of the mammal fauna of the Black Sea region, as well as population morphology of vertebrates. In his asset are the 'Essay of the mammal fauna of the lower reaches of the Dnister River and adjacent areas' and publications on the ecology and morphology of vertebrates of the region.

Біографічні деталі

Юрій Миколайович Олійник народився 16.05.1958 р. у Тирасполі (Молдова). У 1975 р. після закінчення школи (м. Уральськ, Казахстан) вступає на біологічний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, де спеціалізувався на кафедрі зоології хребетних та отримав кваліфікацію біолога. Після закінчення у 1985 р. університету направлений за розподілом до його зоологічного музею, де пропрацював лаборантом 10 років спочатку куратором відділу орнітології, а потім і теріологічної колекції.

Одночасно з роботою в музеї протягом кількох років викладає на кафедрі зоології хребетних, а навесні 1990 р. на запрошення відомого акаролога В. Д. Севастьянова обіймає посаду асистента кафедри зоології та гідробіології. З 1998 р. продовжив науково-викладацьку діяльність на кафедрі зоології на посаді доцента.

Рис. 1. Юрій Миколайович Олійник (Фото з архіву Зоологічного музею; 2021 р.).

Ключові наукові доробки

Юрій Миколайович із самого початку пов'язав свою діяльність із дослідженням фауни Причорномор'я. Студентом, вивчаючи дрібних ссавців (землерийок) у Центрально-Лісовому, Окському заповідниках, Савранському лісі на півночі Одеської області, пише дипломну роботу. Надалі вивчення дрібних ссавців (просторовий розподіл, сезонна динаміка, переміщення) було продовжено на стаціонарі кафедри зоології хребетних у районі пересипу Тилігульського лиману. У 1981 р. бере участь у експедиції до Забайкалля, де збирається науковий матеріал для зоологічного музею університету. У середині 80-х його наукові інтереси поступово зміщуються в область морфологічних досліджень.

Знайомство у 1985 р. з Л. В. Гербильським, керівником молодіжної наукової програми «Тироцит», на довгі роки зробило основним об'єктом вивчення екоморфологічні особливості крапчастого ховраха. У 1995 р., вже працюючи на кафедрі зоології, успішно захищає кандидатську дисертацію «Щитовидна залоза крапчастого ховраха в постнатальний період у різних умовах існування» в Київському університеті, опублікував понад 20 робіт із зоології, гістології, біохімічної ензимології, пов'язаних із цією тематикою.

За підсумками теріологічних досліджень у дельтовій частині Дністра у 2011 р. ним підготовлено огляд теріофауни цієї важливої інтразональної області півдня України (Олейник & Роженко 2011). Надалі публікується ряд робіт про різні аспекти популяційної біології окремих видів регіону (лісовий кіт, лисиця) (Олейник 2020 та ін.).

Дослідник опублікував 80 наукових, методичних, науково-педагогічних робіт, взяв участь у низці наукових форумів.

Рис. 2 (ліворуч). Ю. М. Олійник на конференції «Читання пам'яті А. А. Браунера», 2010 р.

Рис. 3 (праворуч). Співробітники Зоомузею та біофаку ОНУ біля черепа кита кашалота, витягнутого із землі після біологічного очищення (Ю. М. Олійник третій праворуч). Вересень 2007 р.

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Як зоолог та гістолог брав участь у реалізації міжнародного проєкту TASCIS у Придунайських озерах (1999–2000), роботах з вивчення їхтїо- та орнітофауни о. Зміїний (2003–2004). Приділяв увагу проблемі різноманітності та мінливості тварин, у т. ч. й безхребетних.

Значну частину часу Ю. М. Олійник віддає викладацькій діяльності. Тривалий час читає загальні курси «Екологія» й «Біологія індивідуального розвитку», спеціальні курси «Теріологія», «Антропогенез», «Популяційна морфологія». Розуміючи важливу роль кількісних методів у сучасній зоології, прищеплює цей підхід студентам, читав курс «Інформаційні технології» (разом з Д. А. Ківгановим), що переріс у «Кількісну біологію». Понад 20 років — незмінний член обласних етапів Всеукраїнського конкурсу МАН.

Один із засновників благодійної організації «Музейний фонд імені О. О. Браунера», створеної для сприяння діяльності Зоологічного музею. З моменту заснування журналу «Вісті Музейного Фонду ім. О. О. Браунера» (<https://bit.ly/3MqdwJw>) разом з В. А. Лобковим — його редактор. Спільно з колегами з Зоологічного музею брав участь в організації наукових конференцій, які проводили Музейний фонд та університет. Зоомузей для Юрія Миколайовича — не лише місце роботи з колекціями, а й місце популяризації знань; багато років він проводить тут екскурсії.

Література

- Аноним. 2018. Доцент Ю. Н. Олейник. К 60-летнему юбилею (2018). *Известия Музейного фонда им. А. А. Браунера*, 15 (3): 13–14.
- Олейник, Ю. Н. 2003. Структурная организация и развитие щитовидной железы крапчатого суслика (*Spermophilus suslicus* Guld.) в раннем постнатальном периоде. *Вісник Одеського національного університету. Серія: біологія*, 8 (1): 139–144.
- Олейник, Ю. Н., В. А. Лобков. 2003. Постнатальное развитие крапчатого суслика (*Spermophilus suslicus* Guld.). *Вісник Одеського національного університету. Сер. Біологія*, 8 (6): 131–137.
- Олейник, Ю. Н., Н. В. Роженко. 2011. Очерк териофауны устьевой области р. Днестр. *Известия Музейного фонда им. А. А. Браунера*, 17 (4): 1–28. <https://bit.ly/3yE4oLc>
- Олейник, Ю. Н. 2020. О встречах лесной кошки (*Felis silvestris* schreber, 1777) на юго-западе Украины (Одесская обл.) в начале XXI столетия. *Известия Музейного фонда им. А. А. Браунера*, 17 (2): 11–30.

ЛОБКОВ, В. ЮРІЙ ОЛІЙНИК — теріолог, морфолог, педагог. — Нарис про зоолога, дослідника фауни хребетних північно-західного Причорномор'я, випускника Одеського університету (1980), який отримав розподіл до Зоологічного музею ОДУ, де працював спочатку лаборантом, потім старшим лаборантом, а з 1990 р. — асистентом кафедри зоології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Основні напрями наукової діяльності Ю. М. Олійника — териофауна Причорномор'я, а також популяційна морфологія хребетних. У його активі — «Нарис териофауни низов'я р. Дністер та суміжних територій», публікації, присвячені вивченню екології та морфології хребетних регіону.